

ROZDZIAŁ XIV

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

(Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie)

Zadania i zakres działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska i statut Funduszu nadany przez Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Podstawową działalnością Funduszu jest finansowanie zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Działalność ta w 2003 r. prowadzona była w oparciu o przyjęte w roku 2001 i w miarę potrzeb aktualizowane kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu oraz zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji przez Fundusz. Podstawą działalności w roku 2003 były również: plan działalności i plan finansowy Funduszu oraz lista przedsięwzięć priorytetowych.

1. Efekty rzeczowo-ekologiczne działalności Funduszu

Ogółem w 2003 r. Fundusz rozpatrzył 462 wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wybierając do dofinansowania 389 wniosków. Z uwagi na rezygnację

z realizacji zadań przez kilku wnioskodawców, ostatecznie pomoc skierowano na realizację 359 zadań, przyznając 133 pożyczki i 248 dotacji.

Największą ilość środków przeznaczono na zadania z dziedziny ochrony wód, która jest priorytetowa w działalności Funduszu. Ponadto w 2003 r. pojawiła się możliwość skorzystania z dodatkowej puli środków na zadania ochrony wód i gospodarki wodnej pochodzącej z przedakcesyjnego programu SAPARD. Dla umożliwienia absorpcji tych środków Wojewódzki Fundusz uruchomił własny program współfinansowania, który miał za zadanie uzupełnienie środków samorządów, starających się o dotacje z SAPARD-u. Z przeznaczonych na ten cel środków gminy wykorzystano ponad 36,7 mln zł na realizację 50 zadań.

W zakresie gospodarki wodnej Fundusz kontynuował udzielanie pomocy na zadania służące zaopatrzeniu w wodę, tj. stacje uzdatniania wody i sieci wodociągowe. Niektóre z nich dotowane były również przez program SAPARD. Ponadto współfinansowano budowę zbiorników wodnych i zadania związane z likwidacją skutków powodzi.

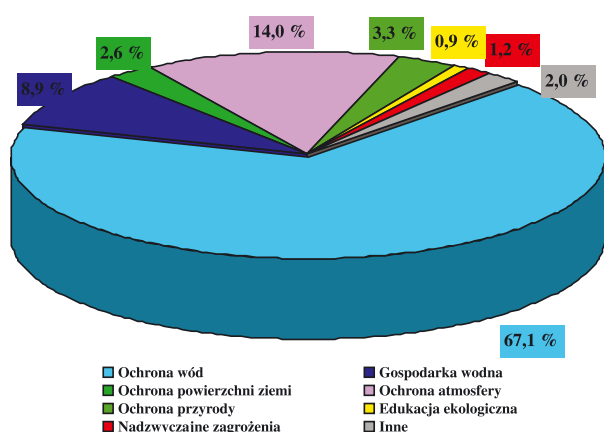
Jak co roku, duża część złożonych wniosków dotyczyła dofinansowania zadań z zakresu ochrony powietrza. Zadania te, polegające głównie na mo-

dernizacji kotłowni z równoczesną zamianą czynnika grzewczego z węgla na gaz, dofinansowywane były w formie pożyczek lub dotacji.

W dziedzinie ochrony przyrody najwięcej środków Fundusz przeznaczył na zalesienia gruntów polnych. Ponadto ze środków Funduszu wykonano prace pielęgnacyjno-konserwacyjne pojedynczych pomników przyrody oraz całych zabytkowych zespołów parkowych i ogrodowych. W celu ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków ichtiofauny przeprowadzone zostało zarybianie wód otwartych województwa.

Działalność Funduszu w zakresie edukacji ekologicznej polegała głównie na dofinansowaniu akcji edukacyjnych, organizacji konkursów i rozwoju bazy edukacyjnej. Jak co roku, ze środków Funduszu sfinansowany został zakup czasopism o tematyce ekologicznej dla szkół ponadgimnazjalnych województwa.

Ponadto w 2003 roku został dofinansowany zakup i modernizacja sprzętu ratowniczego zarówno dla państwowej, jak i ochotniczych straży pożarnych. W zakresie monitoringu regionalnego dofinansowano

Wykres 14.1. Wielkość przekazanych środków przez WFOŚiGW w 2003 roku według poszczególnych dziedzin

Tabela 14.1. Pomoc WFOŚiGW udzielona w latach 2002–2003 według poszczególnych dziedzin

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość zawartych umów		Przekazane środki rok 2002		Przekazane środki rok 2003	
		rok 2002	rok 2003	dotacje	pożyczki	dotacje	pożyczki
1.	Ochrona wód	14 996,8	54 501,4	680,3	16 669,9	820,8	50 886,7
2.	Gospodarka wodna	7 932,5	5 353,3	2 174,2	4 447,2	624,6	6 200,5
3.	Gospod. odpadami i ochrona ziemi	1 959,7	6 286,2	1 871,1	1 058,6	354,0	1 640,2
4.	Ochrona atmosfery	19 580,9	5 598,8	1 939,2	11 801,8	1 873,2	8 940,4
5.	Ochrona przyrody	1 617,2	2 358,2	1 703,6	0,0	2 497,7	0,0
6.	Edukacja ekologiczna	909,0	764,0	984,0	0,0	701,5	0,0
7.	Nadzwyczajne zagrożenia	500,0	1 049,9	0,0	0,0	925,2	0,0
8.	Inne	1 526,6	1 183,9	1 366,3	0,0	1 634,7	0,0
	RAZEM	49 022,7	77 095,7	10 718,7	33 977,5	9 431,7	67 667,8

działalność Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

O środki Funduszu ubiegały się przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego. W znacznie mniejszym zakresie korzystały z nich podmioty gospodarcze. Pomoc na zadania realizowane przez te podmioty udzielana była przy zastosowaniu ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

W roku 2003 Fundusz zawarł 383 umowy o realizacji pomocy. Udział Funduszu w realizowanych zadaniach stanowił średnio ok. 37,5% ich kosztów całkowitych. Uwzględniając będące w trakcie realizacji umowy zawarte przez Fundusz przed 1 stycznia 2003 r., na koniec roku sprawozdawczego w obsłudze Funduszu znajdowały się 454 umowy pożyczek. Na podstawie wszystkich zawartych w 2003 r. i latach ubiegłych umów Fundusz przeznaczył na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej 77 099,5 tys. zł.

Realizacja zadań wg poszczególnych dziedzin przedstawia się następująco:

Ochrona wód – środkami Funduszu wspierano przede wszystkim budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków oraz budowę kanalizacji sanitarnych. Zawarte zostały 102 umowy na ogólną kwotę 51 501,4 tys. zł. Łącznie wypłacono 51 707,5 tys. zł, przy czym część wypłat dotyczyła umów zawartych w 2002 r. Wartość zrealizowanej w tej dziedzinie pomocy przekracza 67,1% ogółu udzielonego przez Fundusz w 2003 r. dofinansowania.

Efektem rzeczowym realizowanych w 2003 roku inwestycji jest budowa i oddanie na terenie woj. podkarpackiego 561,1 km sieci kanalizacyjnych oraz modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości ponad 7,580 m³/d. Ponadto z zadań będących w trakcie realizacji oczekuje się uzyskania kolejnych 187,5 km kanalizacji oraz oczyszczalni o łącznej przepustowości 1327,3 m³/dobę.

Budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków realizowano w 18 obiektach, kończąc zadania i uzyskując efekty ekologiczne w 11 miejscowościach, zaś kanalizacji w 84 miejscowościach, uzyskując efekty ekologiczne w 58 zadaniach. Ścieki odprowadzone zostały zarówno do nowych, jak i już istniejących oczyszczalni – powodując efektywniejsze ich wykorzystanie.

Gospodarka wodna – zawarte zostały 23 umowy na ogólną kwotę 5353,3 tys. zł. Łączna kwota wypłat wyniosła 6 825,1 tys. zł, co stanowi 8,9% ogółu udzielonej w 2003 r. pomocy. Realizowane zadania dotyczyły przede wszystkim poprawy zaopatrzenia w wodę, a także – jak i w poprzednich latach – usuwania szkód powodziowych w korytach rzek.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano łącznie 13 zadań z zakresu poprawy zaopatrzenia w wodę, 2 były w trakcie realizacji. Efekty uzyskane w tej dziedzinie z umów zawartych w 2003 roku to między innymi rozpoczęcie budowy zbiorników wodnych o pojemności ponad 88,1 tys. m³ w Lubaczowie i Narolu, wybudowanie stacji uzdatniania wody o łącznej wydajności dobowej ponad 1 390 m³, wybudowanie ponad 137 km wodociągów wiejskich.

Ochrona powierzchni ziemi – pomoc udzielana była przede wszystkim na programy selektywnej zbiórki odpadów, budowę i rozbudowę składowisk oraz rekultywację starych składowisk odpadów. W okresie sprawozdawczym zawarto 18 umów na łączną kwotę 6286,2 tys. zł. Ogółem na zadania ochrony powierzchni ziemi w roku 2003 wydatkowano 1994,2 tys. zł, tj. 2,6% wszystkich wydatkowanych środków.

W wyniku realizacji przedsięwzięć uzyskano w 2003 r. 144 000 m³ nowej pojemności składowisk o łącznej powierzchni 1,4 ha (składowisko odpadów w Przemyślu). Kontynuowane było dofinansowanie rekultywacji składowisk odpadów (3 składowiska o łącznej powierzchni 2,61 ha), oraz gminnych programów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w ramach których zakupiono 271 kontenerów do zbiórki odpadów. Rzeszowska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. w Rzeszowie przystąpiła do rozbudowy bloku przeróbki osadów ściekowych.

Ochrona atmosfery – większość zadań realizowanych w tej dziedzinie dotyczyła likwidacji niskiej emisji poprzez modernizację kotłowni połączoną z zamianą czynnika grzewczego z węgla na gaz lub olej opałowy. Zawarte zostały 82 umowy na łączną kwotę 5598,8 tys. zł. Ogółem w roku 2003 w dziedzinie tej wypłacono 10 813,6 tys. zł, co stanowi 14,0 % całości udzielonej pomocy finansowej.

Środki Funduszu przyczyniły się do modernizacji 76 kotłowni węglowych na opalane gazem i ole-

jem opałowym. W ramach modernizacji systemów ucieplnienia, dofinansowano 4 przedsięwzięcia polegające na realizacji sieci ciepłych pozwalających na likwidację tradycyjnych kotłowni.

Realizacja tych wszystkich zadań pozwoliła na ograniczenie w 2003 r. emisji do atmosfery pyłu o 133,38 Mg/rok, CO o 354,55 Mg/rok, CO₂ o 21 731,56 Mg/rok, SO₂ o 114,87 Mg/rok i NO_x o 4,61 Mg/rok. Na lata następne przewiduje się uzyskanie z umów zawartych w 2003 r. dodatkowo efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji pyłu o 112,45 Mg/rok, CO o 119,71 Mg/rok, CO₂ o 6 119,76 Mg/rok, SO₂ o 91,05 Mg/rok i NO_x o 10,01 Mg/rok. Ponadto w wyniku zmiany technologii transportu odpadów w Rzeszowskiej Gospodarce Komunalnej nastąpi ograniczenie o 1,15 Mg/rok emisji do atmosfery substancji ropopochodnych powstających ze spalania paliw ciekłych.

Ochrona przyrody – z pomocą środków WFO-ŚiGW w Rzeszowie realizowano zadania obejmujące zalesianie gruntów porolnych, prace pielęgnacyjne zabytkowych drzewostanów, zarybienie akwenów otwartych, a także dofinansowywano opracowywanie planów ochrony parków krajobrazowych. Zawarto 96 umów dotacji na ogólną kwotę 2328,2 tys. zł. Udzielone dofinansowanie na wszystkie realizowane w 2003 r. zadania z zakresu ochrony przyrody w wysokości 2527,7 tys. zł stanowi 3,3% całości udzielonej pomocy finansowej.

W wyniku realizacji przedsięwzięć w tej dziedzinie osiągnięto m. in. następujące efekty ekologiczne: zalesiono 1132,26 ha gruntów porolnych, wykonano prace pielęgnacyjne zabytkowych drzewostanów w 13 parkach oraz zarybiono – poprzez Okręgowe Związki Wędkarskie – wody otwarte woj. podkarpackiego.

Edukacja ekologiczna – podobnie jak w latach poprzednich, Fundusz wspierał finansowo pojawiające się w tym zakresie inicjatywy. Zawarto 45 umów dotacyjnych na łączną kwotę 764 tys. zł. Pomoc w tej dziedzinie stanowiła 0,9% całości udzielonej pomocy.

Główne kierunki dofinansowania w 2003 r. to m.in. wspieranie akcji upowszechniających wiedzę ekologiczną, konkursów i olimpiad oraz rozwój szeroko rozumianej bazy edukacyjnej. Ponadto Fundusz dofinansował wydawanie publikacji o charakterze ekologicznym, organizowanie seminariów i konferencji oraz zakup czasopism i publikacji o charakterze ekologicznym.

Monitoring – środki Funduszu przyznane w formie dotacji przeznaczone zostały na wykonanie pomiarów i badań stanu środowiska w sieci regionalnej woj. podkarpackiego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz rozwój bazy i zakup

aparatury pomiarowej do badań wskaźników zanieczyszczeń w środowisku. Zadanie to zrealizowano poprzez zawarcie 3 umów dotacyjnych na łączną kwotę 692 tys. zł.

Nadzwyczajne zagrożenia – wsparcie finansowe Funduszu w formie dotacji zostało przeznaczone na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych przystosowanych do ograniczania stref skażeń, a także do likwidacji zagrożeń dla środowiska spowodowanych przez niebezpieczne substancje chemiczne. W dziedzinie tej zawarte zostały 3 umowy na łączną kwotę 1049,9 tys. zł.

2. Rola Funduszu w procesie pozyskiwania środków akcesyjnych Unii Europejskiej

Fundusz Spójności został powołany w 1994 r. w celu wzmocnienia polityki strukturalnej wobec tych państw członkowskich, których wyniki gospodarcze znacznie odbiegają od „średniej unijnej”, tj. do krajów, w których produkt narodowy brutto na głowę mieszkańca jest mniejszy od 90 % średniej dla Unii Europejskiej. Fundusz ten finansuje duże, o minimalnej wartości 10 mln euro, projekty infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska oraz rozwoju komunikacyjnych systemów transeuropejskich.

W kwietniu 2003 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej podpisał porozumienie z 16 Wojewódzkimi Funduszami w sprawie przygotowania przedsięwzięć w sektorze ochrony środowiska planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności. Na mocy tego porozumienia określone zostały szczegółowe obowiązki dla Wojewódzkich Funduszy pełniących funkcję instytucji pośredniczących II szczebla. Z terenu naszego województwa do Funduszu wpłynęło 11 wniosków wstępnych w postaci Kart Potencjalnego Przedsięwzięcia. W oparciu o zgłoszone wnioski wstępne Zarząd Funduszu dokonał wyboru przedsięwzięć rekomendowanych do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności. Jesienią ubiegłego roku Minister Środowiska zatwierdził pierwszą grupę 40 pro-

jektów do przygotowania aplikacji do Funduszu Spójności w 2004 r. Wśród nich znalazł się wniosek zgłoszony przez Związek Gmin Dorzecza Wisłoki z Jasła pn. „Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminach Związku”.

3. Podsumowanie

Rok 2003 był 10. rokiem działalności Funduszu. Zebrane na przestrzeni lat doświadczenie pozwoliło na szybkie i sprawne działanie oraz realizację nowych wyzwań, jakim było np. uczestnictwo Funduszu w realizacji zadań dofinansowywanych w ramach Programu SAPARD, gdzie współfinansowano 9 zadań z zakresu poprawy zaopatrzenia wsi w wodę oraz 50 zadań z zakresu ochrony wód. Większość z nich została zrealizowana i rozliczona w trakcie roku.

W ramach pomocy publicznej dla przedsiębiorców Fundusz udzielił 5 pożyczek, 1 dotację oraz częściowo umorzył 9 pożyczek. Pomoc, jaka została wypłacona na zadania z zakresu ochrony środowiska realizowane przez podmioty gospodarcze wyniosła 6,5 mln zł. Natomiast wartość udzielonej pomocy w przeliczeniu na ekwiwalent dotacji netto to kwota 964 566,40 zł.

Największym odbiorcą pomocy finansowej były, jak i w ubiegłych latach jednostki samorządu terytorialnego. Skierowane zostało tu ponad 80,4% środków finansowych. W 2003 r. z pomocy Funduszu skorzystało 120 gmin, realizując 202 zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz 10 powiatów. Samorzady te korzystały z dotacji, pożyczek, dotacji łączonych z pożyczkami i częściowego umorzenia pożyczek. Łączna wartość udzielonej pomocy dla gmin wyniosła około 62 mln zł, a dla powiatów ponad 0,5 mln zł. Z pomocy w formie umorzeń skorzystały 43 jednostki na kwotę 2,3 mln zł.